

Suunnitelma alijäämien kattamiseksi 2027 - 2029

3648/02.00.00/2026

Aluehallitus 26.05.2026 § 128

Lisätiedot

Talousjohtaja Ismo Rouvinen
ismo.rouvinen@siunsote.fi
Puh. 013 330 4506

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi:

Aluehallitus esittää aluevaltuustolle, että

- alijäämän kattamiskauden jatkamista haetaan vuoden 2029 loppuun.
- se hyväksyy liitteenä olevan hyvinvointialuelain ehdotetun 115 a §:n (HE 189/2025 vp) mukaisen suunnitelman kertyneen alijäämänkattamiseksi viipymättä.
- alijäämän kattamissuunnitelmaa käytetään vuoden 2026 lainanottovaltuuden muuttamispäätöksen ehtojen mukaisena talouden tasapainottamisohjelmana.
- se valtuuttaa aluehallituksen käsittelemään ja valtuuttaa virkakoneiston lähettämään alijäämän kattamissuunnitelman tarvittavine liitteineen valtionvarainministeriöön kesäkuussa 2026.

Päätös

Hyväksyttiin.

Selostus

Eduskunnassa on parhaillaan käsittelyssä hallituksen esitys laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 189/2025 vp) täydentämisestä. Lakimuutoksen on tarkoitus tulla voimaan ennen eduskunnan kesätaukoa. Hallituksen esityksen mukaan, jos hyvinvointialue ei voi kattaa taseeseensa kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa, valtiovarainministeriö voi hyvinvointialueen hakemuksesta päättää, että alijäämä on katettava vuoden 2027, 2028 tai 2029 loppuun mennessä.

Valtiovarainministeriö voi tehdä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen, jos:

- 1) määräajan jatkaminen on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi;
- 2) kertynyt alijäämä on katettavissa 1 momentissa säädettyssä määräajassa; ja

3) hyvinvointialueella on aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma kertyneen alijäämän kattamiseksi viipymättä.

Alijäämän kattamisen määräajan jatkaminen edellyttää hyvinvointialueen hakemusta, josta voidaan tehdä päätös aluevaltuuston vahvistaminen vuoden 2025 tilinpäätöstietojen perusteella. Hakemus on tehtävä alijäämän kattamista koskevan määräajan päättymisvuoden elokuun loppuun mennessä.

Hakemuksessa on otettava kantaa siihen, mihin vuoteen asti alijäämän kattamiskauden jatkamista haetaan. Hakemukseen on sisällytettävä aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma kertyneen alijäämän kattamiseksi viipymättä. Lisäksi hakemukseen on sisällytettävä tilinpäätöksen hyväksyntä aluevaltuustossa ja hyvinvointialueen päivitetty ministeriön vaatimat määrämuotoiset päivitetty tuloslaskelmat alijäämän kattamiskaudelle. Tämä vaatii talousarviomuutoksen kuluvalle vuodelle sekä tuleville taloussuunnitelmavuosille.

Ministeriön ohjeistuksen mukaan alijäämän kattamissuunnitelman on oltava toimeenpantavissa ja sen on sisällettävä riittävän yksilöidyt eri vuosille kohdennetut toimenpiteet talousvaikutuksineen. Alijäämän kattamissuunnitelman pitää perustua VM:n 30.4.2026 julkaisemiin rahoituksen painelaskelmiin, joiden perusteella Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen valtionrahoitus on pienentynyt merkittävästi TA26-kirjaan sisällytetystä valtionrahoituksesta.

Saadakseen viipymättä myönteisen päätöksen määräajan jatkamisesta, hyvinvointialueen kannattaa suoraan hakea enintään sellaista määräajan jatkamista, jonka aikana alijäämä katettaisiin niin pian kuin mahdollista. Valtiovarainministeriö voisi päättää määräajan jatkamisesta hyvinvointialueen hakemuksen mukaisesti suoraan ilman edellä mainittujen menettelyjen kautta saatua tarkempaa selvitystä vain, jos hyvinvointialueen hakemus vastaisi kattamiskauden määräaikaa, jota alueen taloustietojen perusteella voidaan objektiivisesti arvioiden pitää välttämättömänä ja mahdollisena lainsäädännön noudattamiseksi. Hyvinvointialuetta koskevilla vireillä olevissa tai aiemmin toteutetuissa ohjausmenettelyissä (hyvinvointialueneuvottelut, lainanottovaltuuden muutosprosessit, lisärahoitusprosessit) saatua riittävän ajantasaista ja yksityiskohtaista tietoa voitaisiin hyödyntää päätöksenteossa. Tarvittaessa voidaan käynnistää myös hyvinvointialuelain 13 b §:n mukainen ennakkollisen talouden ohjauksen menettely.

Alijäämän kattamissuunnitelman hyväksyntä on mahdollista liittää osaksi alueen talousarviomuutosprosessia tai se voi olla erillinen päätöksentekoon vietävä tuottavuus- /sopeutusohjelma. Molemmissa tapauksissa suunnitelman tulee täyttää sille asetetut vaatimukset ja sisältää muun muassa erittely yksilöidyistä toimenpiteistä ja niiden taloudellisista vaikutuksista sekä tuloslaskelmat alijäämän kattamiskaudelle. Kun suunnitelma hyväksytään hyvinvointialueella, päätöksestä on hyvä käydä ilmi, että kyseessä on myös ehdotetun 115 a §:n (HE 189/2025 vp) mukainen aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma kertyneen alijäämän kattamiseksi viipymättä.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen valtionrahoitus on pienentynyt merkittävästi TA26-kirjaan sisällytetystä valtionrahoituksesta, jonka perusteella TA26-kirjassa oleva aluevaltuuston hyväksymä alkuperäinen taloussuunnitelma on tehty. Tästä syystä Pohjois-Karjalan hyvinvointialue on hakemassa kumulatiivisen alijäämän kattamisajan jatkamista vuoden 2029 loppuun, jotta sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen lakisääteinen järjestämistehtävä on mahdollista toteuttaa ilman palvelujen merkittävää vaarantumista. Vuonna 2025 Pohjois-Karjalan hyvinvointialue haki rahoituslain 11 § mukaista lisärahoitusta lakisääteisten palvelujen turvaamiseksi. Neuvottelumuistiossa todettiin, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelut olivat vaarantuneet osittain varainhoitovuoden rahoituksen tasosta johtuen, minkä seurauksena valtioneuvosto myönsi lisärahoitusta Pohjois-Karjalaan ainoana hyvinvointialueena.

Nyt hyväksyttävänä olevaa alijäämän kattamissuunnitelmaa käytetään vuoden 2026 lisälainanottovaltuusneuvottelujen ehdoissa mainittuna talouden tasapainottamisohjelmalla, joka toimitetaan erikseen ministeriöön päätöksessä asetettujen ehtojen mukaisesti kesäkuun 2026 loppuun mennessä. Lisäksi tuottavuusohjelmaan sisältyvät rakenteelliset muutokset ovat kuluvaan vuoteen tehtäviä rakenteellisia muutoksia, joita alijäämän kattamissuunnitelman avulla tullaan tulevaisuudessa toteuttamaan siten, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen talous saadaan tasapainoon vuoden 2029 loppuun mennessä.

Aluevaltuusto käsittelee kokouksessaan 9.6.2026 suunnitelmaa kertyneen alijäämän kattamiseksi ja aluehallituksen on tarkoitus tehdä päätös virallisen hakemuksen lähettämisestä pyydettyine liitteineen valtiovarainministeriölle 16.6.2026 kokouksessa.

Liitteenä on hyvinvointialueen alijäämän kattamissuunnitelma vuosille 2027–29.